

Međunarodno pravo je granica između poretka i tiranije, rekao je Andrej Plenković u svom govoru na Općoj skupštini UN-a u kojem je pozvao na obnovu povjerenja u multilateralizam "koji daje rezultate".

„Hrvatska podupire multilateralizam utemeljen na pravilima kao vrhunac ljudske suradnje - ne zato što smo naivni, nego zato što smo vidjeli i iskusili alternativu”, rekao je predsjednik vlade u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku. Poručio je da "odgovor nije manje multilateralizma" nego "multilateralizam koji daje rezultate".

Plenković je na Općoj skupštini govorio o putu Hrvatske kao zemlje koja je doživjela agresiju, obranila se i obnovila, pa razvila demokraciju i integrirala se u svjetske organizacije.

„Za male i srednje države međunarodno pravo nije apstrakcija. Ono je granica između poretka i tiranije, između suverene jednakosti i vladavine sile”.

Hrvatska je tu „vladavinu sile” doživjela devedesetih u ratu koji je odnio gotovo 20 tisuća života, nastavio je Plenković. Istaknuo je da mir „zahtijeva hrabrost, vjerodostojne institucije i pravila koja se primjenjuju jednako na sve”.

„Ruska agresija protiv Ukrajine, koja i dalje traje, izravno je kršenje tih pravila”, rekao je premijer, pa najavio da će Hrvatska nastaviti podržavati Ukrajinu.

„Mir ne može nagraditi osvajanje, a oporavak se ne može odvojiti od pravde”, kazao je predsjednik vlade, naglašavajući da se isto mora primijeniti i na Bliskom istoku.

„Zaštita civila, neometan humanitarni pristup, poštovanje međunarodnog prava i vjerodostojna politička perspektiva ključni su za prekid ciklusa nasilja”.

Ponovio je da Hrvatska podržava rješenje s dvije države u kojem Izraelci i Palestinci „žive u miru i sigurnosti”.

Nužnost reformi

Plenković je u svom govoru rekao da se svijet danas mijenja pod utjecajem tehnologije, klimatskih promjena, demografskih pritisaka, nezakonitih migracija i geopolitičkog suparništva. U tom kontekstu transformirati se moraju i Ujedinjeni narodi, rekao je premijer.

„Hrvatska podupire UN koji je učinkovitiji, odgovorniji i financijski održiviji te snažniji u sva tri stupa: miru i sigurnosti, održivom razvoju i ljudskim pravima”.

Reforma mora rezultirati i „reprezentativnijim i učinkovitijim Vijećem sigurnosti”, naglasio je Plenković. Istaknuo je da Opća skupština "može i mora" djelovati kad je Vijeće blokirano, no da ona ne može zamijeniti njegovu primarnu odgovornost određenu Poveljom UN-a.

„Zbog toga je izbor sljedećeg glavnog tajnika tim važniji”, rekao je Plenković, zahvalivši Antoniju Guterresu na njegovom radu tijekom proteklog desetljeća.

Drugi mandat portugalskog diplomata završava krajem ove godine, a u tijeku su rasprave o njegovom nasljedniku. U igri je sedmero kandidata, a prema UN-ovom neformalnom sustavu rotacije po regijama vodstvo organizacije mogao bi preuzeti netko iz Latinske Amerike. Dio analitičara predviđa da bi UN mogao dobiti prvu ženu na toj poziciji.

Izazovi pred svijetom

Plenković je u svom govoru naglasio da umjetna inteligencija može ubrzati razvoj, no da njena upotreba mora ostati u skladu s pravnim okvirima, ljudskim dostojanstvom i demokratskom odgovornošću.

Obnovljena nuklearna retorika čini čvrstu predanost Ugovoru o neširenju nuklearnog oružja važnijom nego ikad, a klimatsko djelovanje treba koristiti za jačanje energetske sigurnosti i društvene kohezije, nastavio je premijer.

„Naše iskustvo pokazuje da zelena tranzicija ne bi trebala biti ideološka. Ona može opstati samo kada je tehnološki realna, društveno pravedna, kompatibilna sa sigurnom i cjenovno pristupačnom energijom te kada podupire ukupni razvoj”.

Zelena tranzicija posebno je važna za Europu koja uvozi veći dio svoje energije, pa je njezina proizvodnja iz obnovljivih izvora „strateška nužnost”, rekao je predsjednik vlade.

Govoreći o nezakonitim migracijama, Plenković je naglasio da su one „izazvale nepovjerenje u Europi i promijenile politički krajolik u mnogim zemljama”.

„Ta je situacija neprihvatljiva i ne može se nastaviti. Vladavina prava mora se poštovati, a zakonski postupci moraju se slijediti”.

Ispraćaj Mladića je uvreda njegovim žrtvama

Plenković se na Općoj skupštini dotaknuo i pitanja proširenja EU-a, kazavši da jugoistok Europe „ostaje nedovršeni dio europskog projekta”.

Hrvatska nastavlja podržavati proširenje na temelju zasluga, no „europska transformacija zahtijeva iskrenost oko prošlosti”.

„Pomirenje postaje moguće kada se prizna odgovornost za zločine iz prošlosti i odbaci njihovo veličanje. Taj standard ne dopušta nacionalne iznimke”, rekao je Plenković, referirajući se na nedavni ispraćaj ratnog zločinca Ratka Mladića u Beogradu uz državne počasti.

„Ratko Mladić osuđeni je ratni zločinac odgovoran za genocid u Srebrenici – prvi genocid u Europi nakon Holokausta”, naglasio je Plenković, dodajući da je riječ o kulminaciji Mladićevog „zločinačkog traga” koji je ranije ostavio i u Hrvatskoj granatiranjem gradova, ubojstvima civila, miniranjem brana i uništavanjem kulturne baštine i industrijskih postrojenja.

„Vojne i službene počasti dodijeljene Mladiću u Srbiji bile su uvreda njegovim žrtvama i presudama međunarodnih sudova. Sudjelovanje predstavnika države i javno odobravanje koje

je pratilo ceremoniju u potpunoj je suprotnosti s vrijednostima Unije kojoj Srbija želi pristupiti”.

Premijer je rekao da predanost „jednakosti i reformama” treba voditi i Bosnu i Hercegovinu gdje se Hrvatima „i dalje uskraćuje legitimna zastupljenost”, uključujući u Predsjedništvu. To je nazvao „nepravednim, destabilizirajućim i protivnim duhu” Daytonskog sporazuma.

„Rješenje nisu ni podjela ni dominacija. Rješenje je pažljivo osmišljena izborna reforma koja štiti svakog građanina, istodobno osiguravajući obnovu osnovnog načela legitimne političke zastupljenosti konstitutivnih naroda”, rekao je Plenković u New Yorku, desetak dana prije izlaska građana BiH na birališta. (Hina)

